

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0525U000500

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-11-2025

Статус: Підтверджена МОН

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ МОНУ №375 від 26.02.2026

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марченко Світлана Іванівна

2. Svitlana Marchenko

Кваліфікація: к.фіз.вих., доц., 24.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1013-9511

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 24.00.01

Назва наукової спеціальності: Олімпійський і професійний спорт

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 17-12-2025

Спеціальність за освітою: Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура

Місце роботи здобувача: Харківська державна академія фізичної культури

Код за ЄДРПОУ: 02928261

Місцезнаходження: вул. Клочківська, Харків, Харківський р-н., 61058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.862.01

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія фізичної культури

Код за ЄДРПОУ: 02928261

Місцезнаходження: вул. Клочківська, Харків, Харківський р-н., 61058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія фізичної культури

Код за ЄДРПОУ: 02928261

Місцезнаходження: вул. Клочківська, Харків, Харківський р-н., 61058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 77.01.45, 77.03.23, 77.03.31

Тема дисертації:

1. Теоретико-методичні основи навчання техніки рухів дітей 7-11 років у кіокушинкай карате
2. Theoretical and Methodological Foundations of Teaching Movement Techniques to Children Aged 7-11 in Kyokushinkai Karate

Реферат:

1. У дисертаційній роботі окреслено нові теоретичні та методологічні підходи до розв'язання наукової проблеми вдосконалення управління навчально-тренувальним процесом підготовки спортсменів молодшого та препубертатного віку в кіокушинкай карате. На основі теоретичного аналізу й експериментальної перевірки була розроблена концепція побудови алгоритмів управління процесом навчання на основі поетапного формування знань, рухових умінь та навичок. Концепція моделювання отримала практичну реалізацію у програмі дослідження, яка включала використання факторного аналізу, планів повних факторних експериментів, регресійних моделей і дискримінантного аналізу для отримання нової інформації про систему навчання техніки карате хлопців 7-11 років. Результати факторного аналізу визначили ключову роль рухових навичок у структурі навчально-тренувального процесу дітей. Розроблені регресійні моделі для кодованих змінних дозволили виявити найбільш ефективні режими виконання серій завдань. Виділені значимі фактори та визначені параметри оптимізації процесу навчання техніки ударів

ногами. Модельні показники дозволили оцінити характеристики навантаження з різних сторін. Регресійні моделі дозволяють віднести спортсмена до відповідного класу згідно рівня показників рухової підготовленості. Ефективність впливу навчальних програм доведена багатофакторним експериментом та дискримінантним аналізом. Отримані результати дозволяють сформулювати рекомендації з індивідуалізації тренувального процесу та обрати уніфіковані режими навчання на етапах початкової та попередньої базової підготовки. На основі отриманих у ході дослідження даних вперше побудовано поетапну систему навчання базової техніки ударів ногами хлопців 7-11 років в кіокушинкай карате. Вперше у рамках програмованого навчання розроблені комплекси вправ, які складені за принципом лінійно-розгалуженого програмування з урахуванням складності техніки, закономірностей розвитку здібностей дітей і підлітків виконувати рухові дії, рівня фізичного розвитку, вікових і статевих особливостей та індивідуального рухового досвіду спортсменів. Поетапні програми навчання технікам ударів ногами побудовані на основі вивчення якісних кінематичних та кінетичних характеристик рухів у карате, вони включають раціональну послідовність навчання юних каратистів руховим діям та складаються з кількох серій, кожна із яких має певний набір фізичних вправ та різних методів навчання. Використання розробленої методики дозволяє розподілити засоби підготовки і визначити цільові показники яких необхідно досягти учням у процесі навчання. Дозволить скоротити термін засвоєння технічних дій в карате. Ключові слова: кіокушинкай карате, система, процес навчання, удари ногами, фізичні вправи, факторна структура, програмоване навчання, метод моделювання, хлопці.

2. This dissertation outlines new theoretical and methodological approaches to solving the scientific problem of improving the management of the educational and training process for young and prepubescent athletes in Kyokushinkai karate. Based on theoretical analysis and experimental testing, a concept for constructing learning process management algorithms based on the phased development of knowledge, motor skills, and abilities was developed. The modeling concept was implemented within a research program that utilized factor analysis, full factorial experimental designs, regression models, and discriminant analysis to obtain new information about the karate training system for children aged 7-11. The results of the factor analysis identified the key role of motor skills in the structure of the children's educational and training process. The development of regression models for coded variables allowed us to identify the most effective modes for completing a series of tasks. Significant factors were identified, and parameters for optimizing the teaching of kicking techniques were determined. Model indicators allowed us to evaluate the loading characteristics from various perspectives. Regression models allow us to assign athletes to the appropriate class based on their motor fitness levels. The effectiveness of the training programs was demonstrated through a multivariate experiment and discriminant analysis. The obtained results allow us to formulate recommendations for individualizing the training process and selecting standardized training modes for the initial and preliminary training stages. Based on the data obtained during the study, a step-by-step system for teaching basic kicking techniques to children aged 7-11 in Kyokushinkai karate was developed for the first time. For the first time, programmatic training was used to develop exercise sets based on the principle of linear-branching programming, taking into account the complexity of the technique, the developmental patterns of children and adolescents' motor skills, their level of physical development, age and gender characteristics, and the individual motor experience of the athletes. Step-by-step training programs for kicking techniques are based on the study of the qualitative kinematic and kinetic characteristics of movements in karate, they include a rational sequence of teaching young karatekas motor actions and consist of a number of series, each of which has a specific set of physical exercises and various teaching methods. The developed methodology allows for the distribution of training methods and the identification of target indicators for students to achieve during the training process. It will reduce the time it takes to master karate techniques. Key words: Kyokushinkai karate, system, learning process, kicks, physical exercises, factor structure, programmed learning, modeling method, boys.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

1. Марченко, С.І., & Поручіков, В.В. (2011). Оцінка рухової підготовленості хлопчиків молодших класів. *Physical Education Theory and Methodology*, (7), 14-17. <https://tmfv.com.ua/journal/article/view/723>.
2. Марченко, С.І., & Іванов, В.В. (2011). Оцінка фізичного розвитку хлопчиків 6-10 років у контексті сучасних завдань фізичного виховання. *Physical Education Theory and Methodology*, (8), 10-13. <https://tmfv.com.ua/journal/article/view/730>.
3. Марченко, С.І., & Бережняк, Б.А. (2014). Особливості розвитку координації у школярів молодших класів. *Теорія та методика фізичного виховання*, (4), 32-37. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2014.4.1115>.
4. Марченко, С., & Козарь, С. (2015). Методика використання інноваційної ігрової практики у позакласному фізичному вихованні п'ятикласників. *Теорія та методика фізичного виховання*, (3), 37-41. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2015.3.1147>.
5. Марченко, С., & Голубов, В. (2015). Особливості впливу ігрових режимів на динаміку розвитку швидкості у хлопчиків молодшого шкільного віку. *Теорія та методика фізичного виховання*, (4), 17-24. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2015.4.1152>.
6. Khudolii, O.M., Ivashchenko, O.V., Iermakov, S.S., Nosko, Yu.M., & Marchenko, S.I. (2019). Strength abilities: Estimation of immediate training effect of strength loads in girls aged 7 years. *Physical Education Theory and Methodology*, 19(2), 98-104. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2019.2.06>.
7. Марченко, С., & Тараненко, О. (2020). Керування ефективністю навчання техніки колового удару ногою «маваші гері» у кіокушинкай карате хлопців 10 років. *Теорія та методика фізичного виховання*, 20(4), 262-268. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2020.4.10>.
8. Marchenko, S., Jagiello, W., Iermakov, S., Ivashchenko, O., & Khudolii, O. (2021). Pattern recognition: Modes of teaching boys aged 10 mae-geri (front kick) technique in kyokushin karate. *Archives of Budo*, 17, 253-261. <https://archbudo.com/view/abstract/id/14538>.
9. Marchenko, S., & Satdyiev, B. (2021). Effectiveness of using active games for strength development in 10-year-old boys at the initial training stage in kyokushin karate. *Physical Education Theory and Methodology*, 21(1), 84-89. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2021.1.11>.
10. Marchenko, S., Ivashchenko, O., Jagiello, W., Iermakov, S., Khudolii, O., & Yermakova, T. (2022). Discriminant analysis: Features of training 10-year-old boys in the technique of kicks in kyokushin karate. *Archives of Budo*, 18, 1-11. <https://archbudo.com/view/abstract/id/15092>.
11. Marchenko, S., Ivashchenko, O., Jagiello, W., Iermakov, S., Khudolii, O., & Bobrysheva, V. (2023). The efficiency of the process of forming the skill of performing kin geri kick. *Archives of Budo*, 19, 51-59. <https://archbudo.com/view/abstract/id/16202>.
12. Marchenko, S., Ivashchenko, O., & Khudolii, O. (2023). Discriminant analysis: Motor skills in the structure of motor readiness of 8-year-old boys practicing karate. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*, 27(4), 206-213. <https://doi.org/10.15391/snsv.2023-4.005>.
13. Marchenko, S., Ivashchenko, O., Khudolii, O., & Lubchenkov, R. (2023). Use of game tools in martial arts for endurance development. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 27(6), 494-502. <https://doi.org/10.15561/26649837.2023.0608>.
14. Marchenko, S., Ivashchenko, O., & Kupreichenko, A. (2023). Control and evaluation of the strength abilities of primary school age karate boys. *Physical Education Theory and Methodology*, 23(5), 787-793. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2023.5.18>.
15. Marchenko, S., Khudolii, O., Ivashchenko, O., & Musliumova, S. (2023). Didactics: Peculiarities of planning and managing the process of teaching the Mae hiza geri chudan technique in 8-year-old boys. *Slobozhanskyi*

Herald of Science and Sport, 27(2), 92-98. <https://doi.org/10.15391/snsv.2023-2.005>.

- 16. Marchenko, S., Ivashchenko, O., Jagiello, W., Iermakov, S., & Khudolii, O. (2024). Motor skills in the structure of motor fitness of 9-year-old boys engaged in kyokushinkai karate. *Archives of Budo: Journal of Innovative Agonnology*, 20, 208-221. <https://archbudo.eu/index.php/latest-publication/2024-volume-20/motor-skills-in-the-structure-of-motor-fitness-of-9-year-old-boys-engaged-in-kyokushinkai-karate>.
- 17. Marchenko, S., Ivashchenko, O., Khudolii, O., & Verygin, V. (2024). Coordination of movements: identification of age-related dynamics of its development in karate boys 7-11 years old. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*, 28(3), 148-156. <https://doi.org/10.15391/snsv.2024-3.006>.
- 18. Марченко, С., Кравчук, Т., & Задніпрський, Я. (2024). Особливості розвитку сили та гнучкості дітей середнього шкільного віку засобами фітнесу з елементами бойових мистецтв. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*, 10(183), 137-142. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10\(183\).26](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10(183).26).
- 19. Marchenko, S. (2025). Study of the Factor Structure of Motor Fitness in 8-Year-Old Boys During the Process of Mastering the «Kin Geri» Kick Technique. *Physical Education Theory and Methodology*, 25(3), 675-683. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2025.3.25>.
- 20. Marchenko, S. (2025). Motor skills in the structure of motor readiness of karate athletes 9 years old (using the example of the «Yoko geri chudan» kick). *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*, 29(2), 176-183. <https://doi.org/10.15391/snsv.2025-2.08>.
- 21. Черненко С., Гончаренко, О., & Марченко, С. (2019). Інформативні показники функціональної і рухової підготовленості студентів вищих навчальних закладів. *Теорія та методика фізичного виховання*, 19(3), 107-115. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2019.3.01>.
- 22. Marchenko, S.I., & Dykhanova, A.I. (2019). Motor abilities: Peculiarities of effects of volleyball training on coordination preparedness of girls aged 15. *Physical Education Theory and Methodology*, 19(1), 23-28. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2019.1.03>.
- 23. Khudolii, O., Kapkan, O., Harkusha, S., Marchenko, S., & Veremeenko, V. (2020). Motor skills development: Optimization of teaching boys aged 15 press headstand and handstand. *Physical Education Theory and Methodology*, 20(1), 42-48. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2020.1.06>.
- 24. Марченко, С., & Коваленко, К. (2020). Оптимізація режиму навчання техніки прямого удару ногою «має гері» в кіокушинкай карате хлопців 10 років. *Журнал теорії та методології навчання*, 1(1), 33-39. <https://doi.org/10.17309/jltm.2020.1.05>.
- 25. Марченко, С., & Безпалько, Д. (2020). Контроль і оцінка координаційних здібностей хлопчиків 7 років на етапі початкової підготовки в кіокушинкай карате. *Журнал теорії та методології навчання*, 1(2), 82-88. <https://doi.org/10.17309/jltm.2020.2.06>.
- 26. Літвін, А., & Марченко, С. (2021). Програмування процесу навчання техніки удару ногою в сторону «його гері кекомі» хлопців 10 років. *Журнал теорії та методології навчання*, 2(3), 111-118. <https://doi.org/10.17309/jltm.2021.3.02>.
- 27. Міненко, Є., & Марченко, С. (2021). Удосконалення процесу навчання техніки удару ногою назад «уширо гері кекомі». *Журнал теорії та методології навчання*, 2(2), 91-97. <https://doi.org/10.17309/jltm.2021.2.06>.
- 28. Марченко, С., & Вердиш, Я. (2021). Оцінка надійності та інформативності показників координаційної підготовленості хлопчиків 8 років. *Журнал теорії та методології навчання*, 2(1), 21-28. <https://doi.org/10.17309/jltm.2021.1.03>.
- 29. Hontarenko, B., Marchenko, S., & Korol, O. (2022). Strength Abilities: Assessment and Specific Features of the Development of Elementary School-Aged Karate Boys. *Journal of Learning Theory and Methodology*, 3(3), 109-115. <https://doi.org/10.17309/jltm.2022.3.04>.
- 30. Marchenko, S., & Riyaka, V. (2023). Research of Reliability and Informativeness of Indicators of Muscular Fitness of Karate Boys Aged 8 Years. *Journal of Learning Theory and Methodology*, 4(3), 81-87. <https://doi.org/10.17309/jltm.2023.3.02>.

- 31. Lytvyn, O., & Marchenko, S. (2023). Assessment of Speed Indicators of School Students Practicing Kyokushinkai Karate. *Journal of Learning Theory and Methodology*, 4(1), 5-12. <https://doi.org/10.17309/jltm.2023.4.01>.
- 32. Marchenko, S., & Fedotov, B. (2024). Age Differences in the Manifestation of Endurance Ability of Boys Karate Athletes. *Journal of Learning Theory and Methodology*, 5(3), 89-97. <https://doi.org/10.17309/jltm.2024.5.3.01>.
- 33. Marchenko, S., Shapovalov, A., & Korol, O. (2024). Influence of Intensive Interval Training Programs on the Development of Endurance in 10-Year-Old Boys. *Journal of Learning Theory and Methodology*, 5(2), 49-55. <https://doi.org/10.17309/jltm.2024.5.2.01>.
- 34. Марченко, С., Голенкова, Ю., & Путніна, Ю. (2023). Динаміка розвитку координаційних здібностей в учнів середніх класів при використанні рухливих ігор з предметами на уроках фізичної культури. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*, 11(171), 123-128. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2023.11\(171\).25](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2023.11(171).25).
- 35. Марченко, С.І. & Герасименко А.С. (2012). Особливості координаційних здібностей у дітей молодших класів. *Матеріали VII Міжнародної електронної наукової конференції 20-21 квітня 2012р., м. Харків*, 34-36.
- 36. Марченко, С.І. & Шумейко, Т.М. (2013). Фізичний розвиток як складова комплексної оцінки стану здоров'я дітей молодшого шкільного віку. *Матеріали VIII Міжнародної електронної наукової конференції 24-25 квітня 2013р., м. Харків*, 57-59.
- 37. Марченко, С.І. & Бережняк, Б.А. (2014). Особливості розвитку координації у школярів молодших класів. *Матеріали IX Міжнародної електронної наукової конференції 28 травня 2014р., м. Харків*, 51-53.
- 38. Марченко, С.І. & Захарова, Є.Г. (2015). Педагогічні умови розвитку координації у дівчат молодшого шкільного віку засобами ритмічної гімнастики. *Матеріали X Міжнародної електронної наукової конференції 21-22 травня 2015р., м. Харків*, 60-62.
- 39. Марченко, С.І. & Голубов, В.О. (2016). Вплив різних ігрових режимів на динаміку розвитку швидкості у хлопчиків молодшого шкільного віку. *Матеріали XI Міжнародної електронної наукової конференції 28-29 квітня 2016р., м. Харків*, 22-25.
- 40. Мухіна, С., & Марченко, С. (2021). Організація відбору в секцію кіокушинкай карате хлопців 8 років. *Матеріали XIII Всеукраїнської наукової конференції 15 грудня 2021р., м. Харків*, 47-49. <https://tmfv.org/apfvs2021/article/view/290>.
- 41. Марченко, С., & Лубченков, Р. (2023). Значення розвитку витривалості в єдиноборствах. *Матеріали III науково-практичної конференції «Фізична культура і спорт. Виклики сучасності» 1-2 грудня 2023р.*, 138-142. <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5159a3ac-ca74-4b52-b067-d1c6590b9ba5/content>.
- 42. Марченко, С., Іващенко, О., & Худолій, О. (2023). Дидактика: рухові навички у структурі рухової підготовленості хлопців 8 років, які займаються карате. *Матеріали XXIII міжнародної науково-практичної конференції «фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи» 6 грудня 2023р.*, 119-120. <http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/118>.
- 43. Марченко, С.І., & Шаповалов, А.В. (2024). Вплив кардіотренування на рівень розвитку витривалості хлопців-каратистів. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту в сучасному суспільстві: збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції. Житомир 28 жовтня 2024р.*, 62-65. <http://eprints.zu.edu.ua/41849/>.
- 44. Марченко, С., Іващенко, О., Худолій, О., & Федотов, Б. (2024). Особливості розвитку витривалості у хлопців-каратистів 7-11 років. *XXIV Міжнародна науково-практична конференція «Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи», 4 грудня 2024р.* Харків, ХДАФК. <http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/835>.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0112U002008, 0113U002102, 0120U101061

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Іващенко Ольга Віталіївна

2. Olga Ivashchenko

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2708-5636

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія фізичної культури

Код за ЄДРПОУ: 02928261

Місцезнаходження: вул. Клочківська, Харків, Харківський р-н., 61058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чернозуб Андрій Анатолійович

2. Andrii Chernozub

Кваліфікація: д. б. н., професор, 03.00.13

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6293-8422

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Радченко Юрій Анатолійович
2. Yuriy Radchenko

Кваліфікація: д.фіз.вих., доц., 24.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-8819-3104**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет фізичного виховання і спорту України**Код за ЄДРПОУ:** 02928433**Місцезнаходження:** вул. Фізкультури, Київ, 03150, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Томенко Олександр Анатолійович
2. Oleksandr Tomenko

Кваліфікація: д. фіз. вих., професор, 24.00.02**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-1097-965X**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка**Код за ЄДРПОУ:** 02125510**Місцезнаходження:** вул. Роменська, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Мулик Вячеслав Володимирович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Мулик Вячеслав Володимирович

